
Розділ 1

Листопад 1961 року

У 1961 році, коли жінки носили сукні-сорочки, учащали до клубів садівниць і безтурботно роз'їжджали в машинах разом із дітьми без жодних пасків безпеки; коли ще ніхто й гадки не мав ні про рух шістдесятих, ні тим паче про те, що його учасники наступні шістдесят років проведуть у солодких спогадах про буремну молодість; коли великі світові війни завершилися, а таємні холодні — тільки-но розпочалися; коли люди починали мислити по-новому й вірити в те, що все можливо, — саме тоді, одного ранку, ще вдосвіта, тридцятирічна мати дівчинки на ім'я Медлін Зотт прокинулася з однією-єдиною думкою: її життя скінчилося.

Утім, попри усвідомлення цієї сумної істини, вона спромоглася дочалопати до лабораторії й зібрати для доньки харчі у школу.

«Паливо для мізків» — написала вона на клаптику паперу й запахала його в коробку зі сніданком. Відтак завмерла з олівцем у руці, ніби передумала, і записала на другому аркуші: «Під час перерви не забувай про фізичні вправи, але хлопцям не піддавайся». Тоді знову закліяла, постукала олівцем по столу. І на третьому клаптику записала: «І тобі геть не здається. Більшість людей справді жахливі». Останні дві цидулки вона поклала згори.

Зазвичай малі діти читати не вміють, хіба такі слова, як «пес» або «іти». Проте Медлін вивчила літери ще трирічною й дотепер, а їй нещодавно виповнилося п'ять, встигла прочитати чи не всього Дікенса.

Вона була саме така: могла наспівати концерт Баха, але не могла самотужки зав'язати шнурки на власних черевиках; зуміла б

пояснити, як обертається Земля навколо своєї осі, але часто програвала у «хрестики-нулики». От у тому й була халепа. Якщо музичних вундеркіндів завжди носять на руках, про малюків, що рано почали читати, ніхто й не згадує. Тому що вони вміють робити те, чого згодом навчаться і решта. Отже, бути в цьому першим — не дивовижа, а радше тягар.

І Медлін це швидко збагнула. Тому щоранку, коли мати виходила з дому, а її няня, сусідка Гарріет, була чимось зайнята, вона витягала цидулки з пакунка зі сніданком, читала їх удома й складала в коробку з-під взуття, яку тримала в глибині шафи. А в школі вдавала, що така, як усі діти, — мала і неграмотна. Медлін знала: головне — підлаштуватися під решту. І в неї були на те залізни підстави: її мати ніколи не вміла підлаштовуватися, а тому з нею сталося те, що сталося.

У Коммонзі, містечку в Південній Каліфорнії, де погода була зазвичай тепла, хоча й не надто тепла, а небо — синє, хоча й не надто синє, і повітря чисте — що ж, бо тоді воно не могло бути інакшим, — вона лежала в ліжку із заплющеними очима та чекала. Вона знала: незабаром її ніжно поцілують у чоло, плечі обережно загорнуть ковдрою, а на вушко прошепотять: «Злови цей день за хвіст». А ще за мить загуде двигун, зариплять шини «плімута», що заднім ходом виїжджає на дорогу, пролунає брязкіт перемикування на першу швидкість. І її вічно зажурена мати вирушить на телестудію, де вдягне на себе фартух і вийде на знімальний майданчик.

Шоу називалося «Вечеря о шостій», і Елізабет Зотт була його безперечною зіркою.

Розділ 2

Пайн

Дослідниця в галузі хімії Елізабет Зотт мала бездоганну шкіру й поводилася так, що відразу ставало зрозуміло: вона ніколи не була і не буде пересічною людиною.

Як і будь-яку справжню зірку, її відкрили. Але не в барі, де продають солодку газовану воду, і не на показі мод, і навіть не завдяки щасливому знайомству. Усе сталося через крадіжку — а точніше, через поцуплений сніданок.

Насправді історія була проста: дівчинка на ім'я Аманда Пайн, яка відчувала до їжі пристрасть, що її деякі лікарі могли б окреслити як надмірну, залюбки з'їдала сніданки своєї шкільної подруги Медлін. А все тому, що сніданки були неабиякі. Поки решта дітей жувала канапки з арахісовим маслом і джемом, Медлін відкривала свою коробочку й добувала звідти чималий шмат лазаньї, яка лишилася після вчорашньої вечері, гарнір зі смажених цукіні, кілька четвертинок ківі, пів десятка помідорок чері, маленьку сільничку фірми «Мортон», пару ще теплих печивок із шоколадними крихтами і червоний картатий термос із крижаним молоком.

Ось чому всі зазіхали на їжу з коробки Медлін, зрештою, як і вона сама. Але дівчинка віддавала сніданок Аманді, тому що дружба потребує жертв. А ще тому, що Аманда була єдиною у школі, хто не глузував з дивачки Медлін, а та вже добре знала, що не схожа на решту дітей.

І лише коли одяг почав висіти мішком на охлялому тільці Медлін, Елізабет нарешті замислилася над тим, що відбувається. Згідно з її підрахунками, кількість спожитих донькою калорій була достатньою для бездоганного розвитку, отже, з погляду науки, та аж

ніяк не мала б худнути. Несподіваний стрибок росту? Ні. В обчисленнях вона завжди враховувала цю можливість. Погане травлення? У її віці? Навряд чи. Медлін завжди ковтала вечерю, мов голодний звір. Лейкемія? Звісно ж ні. Елізабет не була схильною до зайвої тривоги, щоб не спати по ночах і уявляти, як її донька страждає від невиліковної хвороби. Вона була передусім людиною науки й повсякчас намагалася знайти всьому переконливе тлумачення, аж одного разу помітила на губах Аманди Пайн червоний томатний соус і відразу збагнула, в чому річ.

— Містере Пайне, — промовила Елізабет, упевнено прокрокувавши повз секретарку до його кабінету в місцевій телестудії однієї середи в пообіддя. — Я телефонувала вже тричі, але ви так і не зволили передзвонити. Мене звати Елізабет Зотт. Я мати Медлін Зотт — наші діти вчать разом у Вудівській початковій школі. Отже, прийшла повідомити: ваша дитина використовує дружні стосунки з моєю донькою в корисливих цілях. — А оскільки він лише спантеличено витріщався на неї, додала: — Вона з'їдає її сніданки.

— С-сніданки? — ледве спромігся вимовити Волтер Пайн, коли розгледів співрозмовницю: навколо її постаті в білому халаті сяяв ореол мало не ангельського світла, і лише вишиті червоним ініціали «Е. З.» на кишені свідчили, що перед ним стоїть жива істота.

— Ваша Аманда, — не відступала Елізабет, — постійно з'їдає сніданки моєї доньки. І, очевидно, вже протягом не одного місяця.

Волтер мовчав, вибалушивши очі. Перед ним стояла, впершись у боки, висока й струнка жінка з підколотим звичайним олівцем жмутком волосся кольору смаженого хліба, з безцеремонно червоними губами, сяйливою шкірою і прямим носом. І вона дивилася на нього поглядом фронтової лікарки, що подумки оцінює, чи варто взагалі рятувати такого, як він.

— А особливо мене обурює те, що заради їжі вона вдає із себе подругу Медлін.

— Я-як ви кажете вас звати? — промимрив Волтер.

— Елізабет Зотт, — гаркнула вона у відповідь. — Мати Медлін Зотт! Волтер кивнув, намагаючись зібрати думки до купи. Він уже давно працював продюсером на телебаченні й прекрасно знав, що таке ефектність. Але це? Він не міг відвести погляд. Вона була приголомшливою. І буквально *приголомшила* його. Може, прийшла на прослуховування?

— Вибачте, — нарешті здобувся він на голос, — але всі ролі медсестер уже розподілені.

— Даруйте? — різко запитала вона.

Зависла довга пауза.

— Аманда Пайн, — повторила вона.

Він кліпнув очима й роздратовано промовив:

— Моя донька? О, — раптом стрепенувся він. — Що з нею? Ви лікарка? Зі школи? — Він схопився на ноги.

— О Боже, ні. Я хімікня. І пододала довгий шлях сюди від Гейстінгсу в обідню перерву, а все тому, що ви не відповідали на мої дзвінки. — А позаяк він і далі, здавалося, нічого не тямив, пояснила: — Гейстінгський науково-дослідний інститут. Інститут. Наука. Досліди, — зітхнувши, вимовила вона слова-підказки. — Я докладаю чималих зусиль, щоб готувати Медлін поживні сніданки, утім, ви теж, вочевидь, стараєтеся якнайкраще годувати свою дитину. — Він далі зняквіло витріщався, і вона додала: — Ви, без сумнівів, дбаєте про розумовий і фізичний розвиток Аманди. І, звісно ж, знаєте, що цього можна досягти лише завдяки правильному співвідношенню вітамінів і мінералів.

— Річ у тім, що місіс Пайн, вона...

— Так, я знаю. Зникла в невідомому напрямку. Я намагалася зв'язатися з нею, але мені повідомили, що вона нібито мешкає тепер у Нью-Йорку.

— Ми з нею розлучилися.

— Мені дуже шкода, але розлучення не має нічого спільного з приготуванням сніданків.

— Мабуть, але...

— Чоловіки *спроможні* готувати сніданки, містере Пайне. Біологічно це можливо.

— Звісно, — погодився він і навпомацки підсунув до неї стілець. — Прошу вас, місіс Зотт, сідайте.

— Я залишила дещо в циклотроні, — роздратовано промовила вона, поглянувши на годинник. — Тож ми дійдемо якоїсь згоди чи ні?

— Цикло?..

— Прискорювач субатомних частинок.

Елізабет оглянула стіни. Вони були завішані плакатами в рамках з рекламою дешевих мелодрам та безглузких ігрових шоу.

— Мої роботи, — проказав Волтер, якого раптом охопив сором за їхню дешевизну і безглуздість. — Можливо, бачили?

Вона обернулася, поглянула йому у вічі й дещо миролюбніше промовила:

— Містере Пайне, мені шкода, але я не маю ані часу, ані грошей на те, щоб готувати сніданки ще й на вашу доньку. Ми обое усвідомлюємо, що їжа є каталізатором, який живить наші мізки, з'єднує родини, визначає майбутнє. Однак... — Вона затнулася й примружила очі, бо щойно помітила плакат мильної опери, на якому медсестра лікувала пацієнта в досить незвичний спосіб. — Хіба в когось є час, щоб навчити всю країну готувати повноцінну їжу? Я б хотіла, щоб він у мене був, але, на жаль... А хто б не хотів, чи не так?

Вона вже повернула до виходу, але Пайн, який чи то не хотів її відпускати, чи розумів, що в голові ось-ось майне важлива думка, негайно проказав:

— Почекайте, прошу, не йдіть — ну *прошу* вас. Що ви... Що ви тільки-но сказали? Буцімто можна навчити всю країну готувати їжу, *повноцінну* їжу?

Перший випуск «Вечері о шостій» вийшов за місяць по тому. Елізабет не була від цього в захваті — хай там як, а за фахом вона дослідниця в галузі хімії, — але довелося погодитися з причин

доволі очевидних: на телебаченні платили більше, а в неї підрос-тала донька, яку треба годувати не тільки сніданками.

З першого дня, коли Елізабет одягнула на себе фартух і вийшла на майданчик, стало зрозуміло: воно в неї є — «воно», себто дещо невловиме, але водночас очевидне. Крім того, вона була людиною складною — дуже відвертою та геть не легковажною, і тому ніхто не знав, як до неї підступитися. Зазвичай у кулінарних програмах показували добродушних шеф-кухарів, що задоволено присьорбували херес. Елізабет Зотт була іншою. Вона ніколи не усміхалася. Не жартувала. А її страви були такими, як вона сама, — чесними і приземленими.

За пів року шоу Елізабет набуло популярності. За рік на нього посилалися як на авторитетне джерело. А за два роки диво-програма довела, що здатна поєднати не лише батьків і дітей, а й громадян і державу. Можна було без перебільшення сказати, що вся країна не сідала за вечерю, доки не закінчиться програма з Елізабет Зотт.

Її шоу дивився навіть віцепрезидент Ліндон Джонсон. «Хочете знати, що я думаю з цього приводу? — спитав він у нахаби-репортера, якого вирішив поставити на місце. — Я думаю, що вам слід менше писати, а більше дивитися телевизор. Почніть із програми «Вечеря о шостій» — її веде така собі Зотт. Так ось, вона справді знає, що робить».

І вона справді знала. Елізабет Зотт ніколи не показувала, як приготувати крихітні канапки з огірками або ніжне суфле. Її страви були простими і ситними — запеченими в горщиках, тушкованими, смаженими у великих пательнях. Вона довела до шалу вже чотири групи помічників. Завжди пропонувала робити великі порції. На її думку, вартісна страва мала готуватися не довше однієї години. А наприкінці передачі обов'язково зверталася в камеру: «Діти, гайда накривати на стіл. Вашій мамі теж потрібен час для себе».

Але потім один відомий репортер написав статтю під назвою «Навіщо нам їсти все, що вона подає на стіл?», де побіжно назвав її